

Invaliders Sag. Derfor bærer vi med Glæde denne Udgift, om end den er meget stor. Den vil i Øjeblikket, saa længe Danmark skal udrede hele Beløbet, blive $4\frac{3}{4}$ Mill. Kr. om Aaret.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Lovforslagets Overgang til anden Behandling

vedtoges uden Afstemning.

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 2751).

Lovforslaget sattes til Forhandling.

Kragh: Forslaget til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder fremsattes første Gang for Rigsdagen den 27. August 1919 i Henhold til § 11 i Lov af 11. April 1919 om Afvikling af overordentlige Foranstaltninger i Henhold til 7. August-Loven. Alle Rigsdagens Partier gav denne Afviklingslov deres Tilslutning, og alle Rigsdagens Partier har altsaa derigennem ogsaa udtalt Ønske om en Lovgivning paa det Omraade, som her beskæftiger os. Selve Lovforslaget er jo udarbejdet af Den overordentlige Kommission efter Forhandlinger med Repræsentanter for Erhvervene. Disse Repræsentanter har dog ikke, saaledes som det fremgaar af Bilagene til det oprindelige i Folketinget fremsatte Lovforslag, kunnet give den Form, hvori Lovforslaget oprindeligt fremsattes, og som væsentlig er den samme som den, hvori Lovforslaget nu foreligger, deres Tilslutning. Det, man ønskede fra Erhvervenes Side, var, at Reglerne for Lovens Omfang formedes fastere og navnlig ogsaa mere detailleret med Hensyn til, hvad der af Sammenslutninger, Karteller og Trusts fremtidig er tilladt, og hvad der er forbudt, altsaa i Henseende til den Virkeform, som disse Sammenslutninger fremtræder under.

I Motiverne til det oprindelig fremsatte Lovforslag var der ikke oplyst noget om, i hvilken Grad Karteller og Trusts præger vort Erhvervsliv her i Landet, og der var derfor heller ikke givet noget egentligt Grundlag for Bedømmelsen af Nødvendigheden af en Lov som den foreliggende. Lovforslaget selv er i sin Oprindelse præget af Ængstelse for, at den Udvikling, som vi har set under Krigen, skulde føres videre, saaledes at vore Produktionsvilkaar og Varepriser i stigende Grad skulde blive bestemt ved Sammenslutninger af store Selskaber, som derigennem fik en afgørende Indflydelse paa dette Omraade. Det er et Forhold, som jo i høj Grad har udviklet sig under Krigen, ikke blot herhjemme, men rundt om i alle Lande; denne Ængstelse er derfor ogsaa rent international, og rundt om i alle Lande staar paa Offentlighedens Dagsorden Spørgsmaalet om, hvorledes Samfundet skal værges sig mod Skyggesiderne ved de koncentrerede Virksomheder uden derved at lægge Hindringer i Vejen for saadanne Sammenslutninger, som i Virkeligheden maa siges at være heldbringende for Produktionen, virke øgende paa denne, idet de muliggør bedre Organisation af selve Arbejdet, Udnyttelse af alle tekniske Hjælpemidler, har Evne til at erobre nye Markeder, til at nedsætte Produktionsomkostningerne gennem Masseproduktion og endelig til at skaffe den Arbejderskare, der samler sig i disse Virksomheder, de bedst mulige Arbejdsvilkaar, baade paa Arbejdspladserne og rent økonomisk.

Lovgivningsmæssig staar vi altsaa herhjemme paa ret bar Bund paa dette Omraade, og i Grunden har jo heller ikke den offentlige Forhandling her i Landet i fremtrædende Grad beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, navnlig da ikke i den Periode forud for Krigen, da vort Erhvervsliv maatte siges at udvikle sig normalt. Jeg bortser her fra den Debat, der ved enkelte Lejligheder offentlig har knyttet sig til visse socialdemokratiske, privat indbragte Lovforslag. Men anderledes ligger Forholdet i de store Industristater, hvor saavel Industrien som Omsætningen i langt højere Grad har været præget af Karteller og Trusts, og hvor disses Skyggesider i mere fremtrædende Grad, end det kan siges at være Tilfældet her i Landet, har behersket og præget Erhvervsliv og Produktion. Og